

PM 2010: RVIII (Dnr 001-589/2010)

Spela samman – en ny modell för statens stöd till regional kulturverksamhet (SOU 2010:11)

Remiss från Kulturdepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande
Som svar på remissen ”Spela samman - en ny modell för statens stöd till regional kulturverksamhet” (SOU 2010:11) överlämnas och åberopas denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Madeleine Sjöstedt anför följande.

Ärendet

Kultursamverkansutredningen har haft i uppdrag av regeringen att utarbeta ett förslag till införande av den nya modellen för fördelning av statliga bidrag till regional kulturverksamhet som riksdagen i december 2009 beslutade om.

Utredningen har sett det som prioriterat att ange hur den bedömer att de juridiska och ekonomiska ramarna bör se ut. Utredningens utgångspunkt är att ett ökat regionalt ansvar, en tydligare strategisk roll för staten och en minskad detaljreglering är till gagn för alla som skapar och tar del av kulturens många uttryck runt om i landet.

Utredningens utgångspunkter för statens stöd till regional kulturverksamhet är att stödet bör bidra till att ge befolkningen i hela landet möjlighet att ta del av ett varierat kulturutbud präglat av förnyelse och kvalitet. Det statliga stödet bör därför bl.a. syfta till att:

- utveckla den kulturella infrastrukturen
- främja en regional mångfald genom att de skilda förutsättningar som kulturlivet har runt om i landet tas tillvara på bästa sätt och
- ge möjligheter för kulturskapare i hela landet att arbeta och utveckla sitt konstnärskap.

Kultursamverkansutredningen föreslår i enlighet med riksdagens beslut att en ny modell för fördelning av statliga medel till regional kulturverksamhet införs successivt fr.o.m. 2011. Modellen innebär att de bidrag som i dag går till regional teater-, dans- och musikverksamhet, regionala museer, regionala arkiv, kulturkonsulentverksamhet, regionala resurscentra för film och video samt länshemslöjdskonsulenter samlas under ett anslag till regional kulturverksamhet. Detta anslag ska i huvudsak disponeras av Statens kulturråd. Utredningen föreslår att det tills vidare liksom i dag ska vara möjligt för institutioner och verksamheter att söka om medel för tidsbegränsade insatser hos Statens kulturråd, s.k. utvecklingsmedel. Även medel till regional biblioteksverksamhet förs till det nya anslaget, men till en egen anslagspost som utredningen bedömer bör disponeras av Kungl. Biblioteket. Den nya modellen innebär att riksdagen, liksom i dag, beslutar om nivån på de statliga medel som ska gå till

regional kulturverksamhet och att regeringen fastställer anslagsvillkor i regleringsbrevet till ansvariga myndigheter. Däremot ska regeringen inte peka ut enskilda institutioner eller verksamheter i länen. I stället ska det i respektive län tas fram en flerårig plan för hur kulturverksamheten ska bedrivas i länet, hur man vill att de statliga medlen ska användas samt hur kulturverksamheterna ska finansieras av kommuner och landsting. Dessa regionala kulturplaner ska bilda underlag för de beslut som Statens kulturråd fattar om medelsfördelning till respektive län.

Den regionala kulturplanen ska landstinget ta fram efter samråd med kommunerna i länet. Det ska också finnas möjlighet för representanter för kulturskapare och civilsamhället att bidra med synpunkter. På motsvarande sätt ska Statens kulturråd samverka med andra statliga myndigheter vars verksamhetsområden berörs av bidragsgivningen till regional kulturverksamhet.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden och Stockholms Stadshus AB (Stadsteatern).

Stadsledningskontoret finner det ytterst beklagligt att Kulturutredningens förslag (SOU 2009:16) om att tillsätta en särskild utredare, en förhandlare, som skulle få i uppdrag att utarbeta särskilda riktlinjer för statens samverkan med Stockholms stad inom ramen för portföljmodellen (numera kallad Koffertmodellen) inte har beaktats och vidhåller att Stockholms stad måste få en särställning i sin samverkan med staten inom ramen för Koffertmodellen. Införande av portföljmodellen gör det nödvändigt för staten att ha en tydlig hållning när det gäller konstnärlig och kulturpolitisk kvalitet. Statens fortsatta roll för en nationell kulturpolitik måste förtydligas och då främst inom kulturens mångfalds- och kvalitetsaspekter.

Kulturnämnden skriver att en grund för att Stockholms stad ska kunna ställa sig bakom den s.k. portföljmodellen (som numera kallas Koffertmodellen) är att Stockholms stad självständigt förhandlar med staten.

Stockholms Stadshus AB har inte lämnat något yttrande.

Mina synpunkter

Vi i Stockholms stad tog ställning för den s.k. portföljmodellen med de villkor och som den presenterades i kulturutredningen. Utredningens förslag var att Stockholm skulle få ett undantag och inte behöva ingå i modellen. Skälen till detta kvarstår: staten riskerar flytta över sin egen byråkrati till landstinget, landstinget tvingas bygga upp en struktur för uppgifter man inte tidigare haft. Stockholm är en stor, stark och dominerande storstad i ett landsting med ett begränsat kulturpolitiskt uppdrag. Landstinget och Stockholms stad delar uppfattningen att det nu liggande förslaget innebär merarbete och statlig styrning som kommer att göra det kulturpolitiska arbetet i länet mera tungrott och byråkratiskt. En tvångsregionalisering kommer inte att påverka länets kulturliv på ett positivt sätt utan ta resurser för att administrera en i förhållande liten del av kulturverksamheten. Det är beklagligt att det föreliggande betänkandet valt att helt bortse ifrån förhållandena även i huvudstaden och i huvudstadsregionen.

Jag är positiv till modellen i den bemärkelse att den ger staten en mer övergripande strategisk roll, samtidigt som den ger mer ansvar till regionerna för planering och

genomförande, men Stockholms stad är den naturliga motparten till staten i kulturfrågor.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen ”Spela samman - en ny modell för statens stöd till regional kulturverksamhet” (SOU 2010:11) överlämnas och åberopas denna promemoria.

Stockholm den 20 maj 2010

MADELEINE SJÖSTEDT

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Spela samman – en ny modell för statens stöd till regional kulturverksamhet (SOU 2010:11), sammanfattning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi rödgröna samarbetspartier är både på riksplanet och lokalt överens om att Stockholm måste beviljas ett undantag i en eventuell framtida regional samverkansmodell enligt förslaget. Staden måste självständigt kunna förhandla med staten i denna fråga.

Det är beklagligt att den borgerliga kulturpolitiken i så hög grad är så fixerad vid organiseringen av och fördelningen av pengar till kulturlivet snarare än att arbeta framåt för att utveckla kvaliteten i och finansieringen av verksamheterna.

Vi hoppas nu att kulturministern och regeringen tar sitt förnuft till fånga efter den massiva kritik som kommit från flera partier i Stockholm och från dess kulturliv och utarbetar ett undantag för Stockholm i det nya systemet.

ÄRENDET

Kulturdepartementet har remitterat betänkandet ”Spela samman – en ny modell för statens stöd till regional kulturverksamhet (SOU 2010:11)” till Stockholms stad för yttrande.

Kultursamverkansutredningen har haft i uppdrag av regeringen att utarbeta ett förslag till införande av den nya modellen för fördelning av statliga bidrag till regional kulturverksamhet som riksdagen i december 2009 beslutade om.

Kultursamverkansutredningen föreslår i enlighet med riksdagens beslut att en ny modell för fördelning av statliga medel till regional kulturverksamhet införs successivt fr.o.m. 2011. Modellen innebär att de bidrag som i dag går till regional teater-, dans- och musikverksamhet, regionala museer, regionala arkiv, kulturkonsulentverksamhet, regionala resurscentra för film och video samt länshemslöjdskonsulenter samlas under ett anslag till regional kulturverksamhet. Detta anslag ska i huvudsak disponeras av Statens kulturråd. Utredningen föreslår att det tills vidare liksom i dag ska vara möjligt för institutioner och verksamheter att söka om medel för tidsbegränsade insatser hos Statens kulturråd, s.k. utvecklingsmedel. Även medel till regional biblioteksverksamhet förs till det nya anslaget, men till en egen anslagspost som utredningen bedömer bör disponeras av Kungl. Biblioteket. Den nya modellen innebär att riksdagen, liksom i dag, beslutar om nivån på de statliga medel som ska gå till regional kulturverksamhet och att regeringen fastställer anslagsvillkor i regleringsbrevet till ansvariga myndigheter. Däremot ska regeringen inte peka ut enskilda institutioner eller verksamheter i länen. I stället ska det i respektive län tas fram en flerårig plan för hur kulturverksamheten ska bedrivas i länet, hur man vill att de statliga medlen ska användas samt hur kulturverksamheterna ska finansieras av kommuner och landsting. Dessa regionala kulturplaner ska bilda underlag för de beslut som Statens kulturråd fattar om medelsfördelning till respektive län.

Den regionala kulturplanen ska landstinget ta fram efter samråd med kommunerna i länet. Det ska också finnas möjlighet för representanter för kulturskapare och civilsamhället att bidra med synpunkter. På motsvarande sätt ska Statens kulturråd samverka med andra statliga myndigheter vars verksamhetsområden berörs av bidragsgivningen till regional kulturverksamhet.

Införandet av modellen ska enligt utredningen ske under relativt kort tid. Utredningen föreslår att fem län redan under 2010 ska inleda en dialog med Statens kulturråd kring kulturplanernas utformning och att målet ska vara att Statens kulturråd i januari 2011 kan fatta beslut om utbetalning av medel till dessa län enligt den nya modellen. År 2012 bör ytterligare ett antal län kunna ingå i modellen. Resterande län bör kunna gå in i den nya modellen fr.o.m. den 1 januari 2013. Från och med 2015 bedömer utredningen att alla län bör kunna hanteras parallellt.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden och Stockholms Stadshus AB (Stadsteatern). Stockholms Stadshus AB har inte lämnat något yttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 april 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret konstaterar att Kulturutredningens förslag (SOU 2009:16) om att

tillsätta en särskild utredare, en förhandlare, som skulle få i uppdrag att utarbeta särskilda riktlinjer för statens samverkan med Stockholms stad inom ramen för portföljmodellen (numera kallad Koffertmodellen) inte har beaktats. Stadsledningskontoret finner detta ytterst beklagligt och vidhåller att Stockholms stad måste få en särställning i sin samverkan med staten inom ramen för Koffertmodellen. Detta kom till uttryck i kontorets svar på remissen ”Förnyelseprogram och Kulturpolitikens arkitektur av Kulturutredningen (SOU 2009:16)” enligt följande:

”Stadsledningskontoret ser positivt på att införa portföljmodellen då detta borde leda till att kommunerna själva kan styra över sina egna kulturpolitiska strategier utan statlig detaljstyrning. Kulturfrågorna förs på detta sätt närmare medborgarna. Modellen får dock inte innebära ytterligare övervältring av statliga kostnader på länen/kommunerna.

Stadsledningskontoret delar även utredningens syn på att tillämpningen av portföljmodellen medför en särskild problematik när det gäller Stockholms län. Stockholms stad är inte en del av en större formell region och är framför allt landets huvudstad. I staden finns en rad kommunala institutioner som gör att kulturutbudet sammantaget blir större än på andra platser. Detta utbud är lättillgängligt för invånarna i de omgivande kommunerna utan att dessa via kommunalskatten bidrar till finansiering av verksamheterna. Enligt utredningen går den bärande principen – att staten träffar överenskommelser med landsting eller motsvarande, men att primärkommunerna ska ha ett stort inflytande över förhandlingsprocessen – inte att tillämpa i Stockholms län. Stadsledningskontoret delar denna uppfattning. Utredningen anser att det bör övervägas om en särskild utredare, en förhandlare, ska tillsättas för att utveckla modellen och genomföra den första förhandlingsomgången. Stadsledningskontoret anser att detta är nödvändigt och delar utredningens synpunkt att denna förhandlare ska få i uppdrag att utarbeta särskilda riktlinjer för statens samverkan med Stockholms stad inom ramen för portföljmodellen. Stadsledningskontoret menar att Stockholms stad själv måste få rätten att bestämma hur samordningsförfarandet ska hanteras utifrån lokala förutsättningar och prioriteringar. Stockholm kan i mångt och mycket ses som en smältdegel och ett nav av kulturell aktivitet. Utbudet i staden attraherar besökare såväl från Stockholms län som från övriga Sverige.

Införande av portföljmodellen gör det nödvändigt för staten att ha en tydlig hållning när det gäller konstnärlig och kulturpolitisk kvalitet. Statens fortsatta roll för en nationell kulturpolitik måste förtydligas och då främst inom kulturens mångfalds- och kvalitetsaspekter. ”

Stadsledningskontoret vill vidare hänvisa till stadens remissvar avseende kulturutredningen där det framhålls att det i Stockholm finns en stor, stark och dominerande storstad i ett förhållandevis svagt kulturpolitiskt län. Det är därför orimligt att statens motpart i stockholmsregionen enbart skulle vara Stockholms läns landsting. En grund för att Stockholms stad ska kunna ställa sig bakom den så kallade Koffertmodellen är att Stockholms stad självständigt förhandlar med staten.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 april 2010

Att avslå förvaltningens förslag till beslut

Att anföra:

Kulturutredningen konstaterade att Stockholm är en stor, stark och dominerande storstad i ett förhållandevis svagt kulturpolitiskt län. Vi hänvisar till Stockholms stads remissvar på Kulturutredningen, där staden skriver att ”det vore orimlig att statens motpart i Stockholmsregionen enbart skulle vara Stockholms läns landsting”. Stockholms stad var verkligen positiv till kulturutredningens förslag där man beaktat de särskilda förhållanden som råder i Stockholm och gav staden ett explicit undantag. Stockholm stad är i Stockholms län den naturliga motparten till staten i kulturfrågor. Staden ger, vid sidan av staten, årligen betydande bidrag till exempelvis Folkoperan och Internationella biblioteket. Mot denna bakgrund är det resursfördelningssystem som föreslås i remissen ”Spela samman” inte lämpligt för Stockholms stad.

Särskilt uttalande gjordes av Eva Louise Erlandsson Slorach m.fl. (S), Mårten Andersson (V) och Kerstin Wickman (MP), *bilaga 1*.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 20 april 2010 har i huvudsak följande lydelse.

I ärendet hänvisas till det remissvar som staden tidigare lämnat avseende kulturutredningen och där det framhålls att det i Stockholm finns en stor, stark och dominerande storstad i ett förhållandevis svagt kulturpolitiskt län. Det är därför orimligt – precis som kulturutredningen uttryckte - att statens motpart i stockholmsregionen enbart skulle vara Stockholms läns landsting. En grund för att Stockholms stad ska kunna ställa sig bakom den s.k. portföljmodellen (som numer kallas Koffertmodellen) är att Stockholms stad självständigt förhandlar med staten.

Kulturförvaltningen ser i övrigt positivt på att aktivt medverka i arbete med att skapa en regional kulturplan. I Stockholmsregionen finns redan idag ett starkt, regionalt samarbete under varumärket ”Stockholm – the Capital of Scandinavia” som är ett samarbete med aktörer från 46 kommuner. Förvaltningen välkomnar att utredningen öppnar för en dialog mellan Kulturrådet och regionen/Stockholm stad om att föra in stödet till det fria kulturlivet i samverkansmodellen och understryker betydelsen av att Stockholms Stadsteaters status som regional kulturinstitution säkras i den regionala kulturplanen. Förvaltningen vill framhålla vikten av att Stockholms läns landsting och regionens kommuner över sina respektive budgetar skjuter till medel för att förverkliga ett starkt och mångfaldigt kulturliv i regionen inom ramen för det framtida samarbetet baserat på den regionala kulturplanen.

Kulturförvaltningen för även ett resonemang om hur modellen skulle tillämpas om Stockholmslän med Stockholms stad skulle utgöra en region i förhållande till staten.

Stadsarkivet anser det viktigt att behålla och utveckla det sedan länge etablerade nätverket av länsvisa förenings- och folkrörelsearkiv, med regionalt fördelade, indexreglerade, anslag men med möjlighet till differentiering mellan regionerna och fördelning till andra verksamheter inom varje region.

Större arkivinstitutioner i regionerna bör ges möjlighet att delta i framtagandet av kulturplanerna samt i uppföljning och utvärdering av den arkivverksamhet, eller annan kulturverksamhet med arkivinslag, som fått bidrag. Arbetet bör ske i samverkan med Riksarkivet. Nedlagda resurser bör dokumenteras, rapporteras och ingå i den nationella utvärderingen.

RESERVATIONER M.M.

Kulturnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Eva Louise Erlandsson Slorach m.fl. (S), Mårten Andersson (V) och Kerstin Wickman (MP) enligt följande

Vi rödgröna samarbetspartier är både på riksplanet och lokalt överens om att Stockholm måste beviljas ett undantag i en eventuell framtida regional samverkansmodell enligt förslaget. Vi delar förvaltningens mening att staden självständigt måste kunna förhandla med staten i denna fråga.

Det är beklagligt att den borgerliga kulturpolitiken i så hög grad är så fixerad vid organisationen av och fördelningen av pengar till kulturlivet snarare än att arbeta framåt för att utveckla kvaliteten i och finansieringen av verksamheterna.

Vi hoppas nu att kulturministern och regeringen tar sitt förnuft till fånga efter den massiva kritik som kommit från flera partier i Stockholm och från dess kulturliv och utarbetar ett undantag för Stockholm i det nya systemet.